

עמותה לילדים בסיכון

הנחיות לכתיבת מקרה קצר

שלום רב וברוכים הבאים לסמינר הראשון בתהליך ההכשרה הרשמי של ארגון DIR ישראל.

הסמינר הינו שלב בתוך תהליך ההסמכה של ארגון DIR ישראל. משך הסמינר הנו ארבעה ימי לימוד מלאים (סה"כ 47 שעות אקדמיות). מטרת הסמינר הינה העמקת היכרותכם עם מודל ה-DIR כתוספת לתשתית הידע והעשייה שצברתם בעבודתכם עד כה, וסלילת הדרך להתקדמות בתהליך ההסמכה לעבר קבלת תעודת מטפל/ איש חינוך על-פי מודל ה-DIR.

כמה מילים אודות מסלול ההכשרה

- ✓ מסלול ההכשרה כולו כולל קבלת הדרכה קבועה ורציפה ממטפלים המוסמכים לכך והצגה של עבודה עם ארבעה מטופלים שונים, מתוכם הצגת שלושה מקרים בסמינר ההכשרה ומקרה אחד המוגש כעבודה כתובה.
- ✓ בכל סמינר הכשרה ובעבודה הכתובה מוצגת עבודה עם מטופל שונה.
- ✓ בכל שלב בתהליך ההכשרה נדרשת התייחסות שונה מבחינת עומק, מורכבות ומשך העבודה הטיפולית עם הילד המוצג ומשפחתו. לפיכך יש להקפיד בקריאה ובהבנת ההנחיות השונות עבור כל שלב.
- ✓ בכל שלב בתהליך ההכשרה ישנם דגשים שונים המתייחסים למקצוע ה"אם" של המשתתף ומשום כך, חלק מההנחיות יכוונו באופן מיוחד לאנשי חינוך וחלק מההנחיות יכוונו באופן מיוחד לאנשי טיפול. אנא שימו לב לדגשים אלה במהלך הכנת המקרה. בכל שאלה בנושא זה ניתן לפנות בכתב למייל הארגון.
- ✓ המקרים המוצגים בסמינר ההכשרה הם:
 - מקרה קצר.
 - מקרה מורחב.
 - מקרה ארוך.

המקרה הרביעי אשר מהווה את סיום תהליך הכשרת המטפלים הנו המקרה הכתוב – עבודה מסכמת. עבודה זו מציגה תיאור מקרה כתוב ומוגשת לקריאה לצוות בודק מטעם ארגון DIR ישראל.

הנחיות להכנת כל המקרים מופיעות באתר ארגון DIR ישראל.

כיצד מתנהל הסמינר?

בארבעת ימי הסמינר מחולקים המשתתפים לקבוצות דיון קטנות, רב מקצועיות וקבועות לאורך כל ימי הסמינר.

לכל קבוצה שתי מנחות מצוות ההדרכה. ימי ההכשרה מורכבים מפגישות של הקבוצות הקטנות ומהרצאות במליאה (הרצאות תיאורטיות והצגות מקרה) המתקיימות בשיתוף כל הקבוצות.

לוח הזמנים להצגות המקרים יפורסם בהגיעכם לסמינר ביום הראשון. במידה ויש לכם בקשות מיוחדות בנוגע לסדר ההצגות – אנא שלחו אותן במייל לארגון ואנו נעשה מאמץ להיענות במידת האפשר.

שימו לב:

- ✓ מעת לעת (בין שנה לשנה) ייתכנו שינויים בפירוט ההנחיות להכנת המקרים במטרה לדייק ולחדד נקודות משמעותיות. אנא הקפידו לקרוא את ההנחיות האלה ולא להסתמך על הנחיות משנים קודמות.
- ✓ ההנחיות משלב זה כתובות בלשון נקבה ומכוונות לשני המינים.
- ✓ ההנחיות נועדו למטפלים ומחנכים בעלי ניסיון מקצועי אשר התנסו בטיפול על פי מודל ה-DIR, קיבלו הדרכה פרטנית / קבוצתית כמפורט במסמך תהליך ההכשרה המופיע באתר הארגון וזו להם הפעם הראשונה בה הם משתתפים בסמינר הכשרה. הנחיות אלו יאפשרו לך לזהות את מוקדי ההצגה הנדרשים ויסייעו בהבנתך את הקריטריונים בהם משתמש הצוות בתהליך ההנחיה וההדרכה שלך.

באמצעות הצגת המקרה הקצר תוכלי ליישם את השימוש במושגים של מודל ה-DIR, לבחון את יחסי הגומלין של הילד עם הוריו ואיתך, להעריך את יכולותיו ההתפתחותיות תפקודיות של הילד, לחשוב על אופן עבודתך ולבחון את החוויה בה התנסית. מצאנו, כי תהליך ההצגה (דרך הבחירה בקטעי וידאו קצרים) ודיונים על עבודתך, הם הדרך הטובה ביותר להתפתח ולהעמיק במגוון היבטים של מודל ה-DIR.

הצגת מקרה זו אינה מבחן אלא הזדמנות להמשיג, לתקשר את מחשבותייך ולהתנסות בטיפול בילד באמצעות מודל ה-DIR. היתרון בסמינר מסוג זה הוא האפשרות לדון במקרה שלך עם קבוצה תומכת ובטוחה, כמו גם ההזדמנות להחשף, להקשיב, ללמוד ולהגיב לאחרים.

אנו שואפים שתוכלי להציג את עבודתך עם המטופל בו בחרת ללא קשר למהירות ההתפתחות, לעוצמתה ולשינוי שחל בילד ובמשפחתו, כל עוד ניתן לראות ולהבין את החשיבה הטיפולית שכיוונה את הטיפול ואת איכות הטיפול בפועל.

הנחיות להכנת מקרה קצר להצגה בסמינר – שימי לב וקראי בעיון את ההנחיות!

- ✓ הצגת מקרה קצר צריכה להיות של מקרה טיפולי הנמשך מעל 3 חודשי התערבות טיפולית ועד שנה. בשלב זה לא תוכלי להציג ילד בו את מטפלת יותר משנה.
- ✓ הזמן המוקדש להצגת מקרה קצר בקבוצה הנו 45 דקות: כ-25 דקות להצגת הרקע, הפרופיל, השלבים והעבודה הטיפולית, 5-8 דקות וידאו ו-20 דקות לדיון הקבוצתי.
- ✓ האתגר הגדול ביותר הוא בחירת המקרה! אנא התייעצי עם המדריכה שלך לגבי הבחירה.
- ✓ בשלב זה ברצוננו לראות אותך בזמני Floortime עם הילד. בשלב זה אין להביא וידאו של ההורים או של צוות חינוכי במשחק עם הילד.
- ✓ אנו נשמח אם תרגישי חופשיה בעת ההצגה ותוכלי לציין במה אינך בטוחה ומה הן שאלותייך – הדיון הקבוצתי ינסה לענות עליהן.
- ✓ הקפידו להסתיר כל מידע מזהה ולקבל אישור חתום על ידי ההורים להצגת המקרה והצגת קטעי וידאו.

✓ בחרי שניים או שלושה קטעי וידאו מנקודות זמן שונות (אורך כולל - בין 5 ל-8 דקות) בהם רואים אותך מיישמת Floortime עם הילד.
משך קטעי הווידאו לא יעלה על 8 דקות. נא להקפיד שלא להביא קטעים בני פחות משתי דקות טיפול רציפות. יש להביא את קטעי הווידאו בצירוף שני גיבויים (מחשב אישי / דיסק און קי).

ההצגה בקבוצה:

משך הזמן המוקצב להצגת המקרה הקצר ולדיון הקבוצתי בו הינו 45 דקות על פי החלוקה הבאה:

- 25 דקות להצגת הרקע, הפרופיל, השלבים ההתפתותיים, העבודה הטיפולית, וקטעי הווידאו שנבחרו שמשכם 8-5 דקות. הקפידי לא להאריך מעבר למספר דקות לגבי הרקע המשפחתי בעת הצגת המקרה, כך שישאר לך זמן לתיאור הפרופיל, השלבים והתהליך הטיפולי.
- 20 דקות לדיון הקבוצתי.
- עם התחלת הצגת המקרה עליך לחלק לחברי הקבוצה ולמנחות את ה"דף המלווה". (הסבר על "דף מלווה" מצורף למכתב זה). יש להכין 10 עותקים של דף זה לחברי הקבוצה (אשר יוחזרו אליך בתום הצגת המקרה) ועוד שני עותקים למדריכות הקבוצה (אשר יישארו בידי המדריכות ויתויקו בתיקך לצורך תיעוד תהליך ההכשרה שלך). רשמי את שמך אך השתמשי בשם בדוי או ראשי תיבות לציון שמו של הילד.
- אם הנך מציגה את המקרה בעזרת מצגת (אין בכך הכרח בשלב זה), יש לכתוב ולהדפיס (על פי ההנחיות) את הדף המלווה בשלושה העתקים למדריכות הקבוצה בלבד ואין צורך בהדפסה של הדף לחברי הקבוצה. לא ניתן להציג מקרה ללא דף מלווה שהוכן לפי ההנחיות המצורפות.
- בכל אופן בו תבחרי להציג בקבוצה, על קטעי הווידאו להיות ערוכים במדויק לצורך ההצגה.
- לפני הצגת קטעי הווידאו יש לתת תיאור קצר של הילד: גיל בזמן צילום קטע הווידאו, השלב בו נמצאת תכנית הטיפול וכל פרט אחר הנראה לך רלוונטי. לאחר מכן, יש לספר בקצרה מה נראה בקטע הווידאו: יש לתאר עד כמה שניתן את האינטראקציה שנראה בוויידאו, באילו שלבי FEDL (Functional Emotional Developmental Level) הילד מתפקד, כיצד בא לידי ביטוי הפרופיל הסנסו-מוטורי-אפקטיבי שלו ובאילו אסטרטגיות של Floortime השתמשת בטיפול.
- במהלך הצפייה המשותפת בקטעי הווידאו ננסה להבין מה נדרש כדי להיות באינטראקציה זורמת (continuous flow) עם הילד. אנו רוצים להתבונן על מה שקורה בפועל עם הילד ולהבין מה צריך כדי לעזור לו לטפס בסולם ההתפתחותי, מהן האסטרטגיות המתאימות בכל שלב ומהם תהליכי העיבוד הסנסורי אשר מאפיינים אותו.
- רצוי להתכונן היטב להצגת המקרה כך שבזמן ההצגה תוכלי לחוש בנוח, במידת האפשר, ולהעביר בצורה המיטבית עבורך את המקרה.

העזרי במתווה הבא כמדריך להכנת וכתבת המקרה אותו תציגי:

- **שלבים התפתחותיים:**
צייני מה היה הטווח התפקודי (לדוגמא בין שלב 1 ל-3) בתחילת הטיפול ומהו כעת, בזמן ההצגה, ופרטי אילו איכויות מתוך השלב קיימות בצורה מבוססת ואילו עדיין מהוות אתגר ובאילו מצבים. אם השלב לא מצופה מבחינת הגיל הכרונולוגי - צייני זאת. יש להביא דוגמאות לדברייך מתוך קטעי הווידאו.

1. וויסות עצמי ועניין בעולם
2. יצירת יחסים והתקשרות
3. תקשורת דו כיוונית
4. תקשורת מורכבת
5. רעיונות רגשיים
6. חשיבה רגשית

- **פרופיל סנסומוטורי** – תארי את הפרופיל הסנסומוטורי של הילד. התייחסי לתגובתיות הסנסורית שלו/ה – האם מדובר בתגובתיות יתר, תת תגובתיות, חיפוש סנסורי או פרופיל מעורב. התייחסי לתפקוד המערכות השונות, להשפעתן על העלייה בסולם ההתפתחותי – רגשי ועל תחומי ההתפתחות השונים כולל התחום החזותי, האודיטורי, הטקטילי, הוסיטבולרי והשפתי. פרטי לגבי אופנויות העיבוד בערוצים השונים (חזותי-מרחבי ואודיטורי-מרחבי) ולגבי יכולות התכנון והרצף. כמו כן, פרטי את מחשבותייך לגבי מרכיב הוויסות החושי-רגשי.
- **פרופיל משפחתי** – תארי את התפקוד והדינאמיקה המשפחתית תוך התייחסות לאופן בו אלה השפיעו לדעתך על התפתחות הילד.
- **התבוננות בעצמי** – פרטי כיצד מודל ה־DIR השפיע ושינה את עבודתך עם הילד והמשפחה. התייחסי לפרופיל הסנסואפקטיבי שלך – מה מאפיין אותך בעבודה בכלל ועם הילד והמשפחה הספציפיים בפרט, במה הפרופיל הייחודי שלך תרם או הקשה עלייך בטיפול, מה למדת על עצמך במהלך העבודה עם הילד והמשפחה ומהם האתגרים שעדיין עומדים בפנייך.

בהבאת המקרה הקצר יש להתייחס לתהליך ההערכה ולתהליך הטיפול על-פי הנקודות הרשומות כאן. בהצגת המקרה בקבוצה יש להתחיל משלב ההערכה. את הניתוח לגבי התהליך הטיפולי רצוי לשזור בעת ניתוח קטעי הווידאו.

בהבאת המקרה התייחסי לנקודות הבאות:

תהליך הערכה לאנשי טיפול

- ✓ פרטי כיצד הערכת את הילד בתחילת ההכרות שלך עמו בהתייחס לשלבים ההתפתחותיים של מודל ה־DIR, לפרופיל החושי-רגשי ולפרופיל המשפחתי.
- ✓ צייני אתגרים משמעותיים שעלו במהלך ההערכה, תוך התייחסות לילד.
- ✓ צייני כיצד הערכתך הראשונית הנחתה אותך בתכנון ובבניית מטרות הטיפול לילד – הן מבחינת הטיפול בשלבים והן מבחינת הקשר לפרופיל האינדיבידואלי שלו.
- ✓ צייני מהן השאלות שגותרו פתוחות בשלב ההערכה, מה ציפית שיקרה במהלך הטיפול על סמך תהליך ההערכה וכיצד ביצעת את המעקב.
- ✓ רצוי לחזור על ה־FEDL המצורף על מנת להעמיק את היכרותך עם שלבי ההתפתחות עליהם אנו עובדים. כמו כן מומלץ לקרוא את הפרקים הרלוונטיים למקרה ב־DMIC (ספר האבחנות של ה־DIR).
- ✓ צייני מה האבחנה שקיבל המטופל מתוך ה־DMIC ואם יש – מהן האבחנות האחרות/נוספות שניתנו לו.

תהליך הערכה לאנשי חינוך

- פרטי כיצד הערכת את הילד בתחילת ההכרות שלך עמו בהתייחס לשלבים ההתפתחותיים של מודל ה־DIR, לפרופיל החושי־רגשי ולפרופיל המשפחתי.
- צייני אתגרים משמעותיים שעלו במהלך ההערכה שלך ושל הצוות הטיפולי במסגרת החינוכית תוך התייחסות לילד.
- צייני כיצד הערכתך הראשונית הנחתה אותך בתכנון ובבניית התוכנית החינוכית/גנית לילד – בהתחשב בשלבי ההתפתחות בהם הוא מאתגר ובפרופיל האינדיבידואלי שלו.
- רצוי לחזור על ה־FEDL המצורפים על מנת להעמיק את היכרותך עם שלבי ההתפתחות עליהם אנו עובדים. כמו כן מומלץ לקרוא את הפרקים הרלוונטיים למקרה ב־DMIC (ספר האבחנות של ה־DIR).
- צייני מה האבחנה שקיבל המטופל מתוך ה־DMIC ואם יש – מהן האבחנות האחרות/נוספות שניתנו לו.

תהליך טיפולי – מטפלים

- התייחסי לאסטרטגיות בהן בחרת להעזר בטיפולים בעקבות ההערכה שביצעת בכדי לקדם את יכולותיו ההתפתחותיות והתפקודיות של הילד.
- הציגי בקצרה את המערך הטיפולי של הילד ונסי לחשוב במה הוא עונה או לא עונה על צרכיו על־פי הרציונאל של מודל ה־DIR.
- תארי – במידה ורלוונטי – את הקשר שלך עם ההורים במקרה זה.

תהליך טיפולי – אנשי חינוך

- התייחסי לאסטרטגיות בהן בחרת להשתמש במפגשי ה־Floortime שביצעת בכדי לקדם את יכולותיו ההתפתחותיות והתפקודיות של הילד.
- הציגי בקצרה את המערך הטיפולי של הילד ונסי לחשוב במה הוא עונה או לא עונה על צרכיו על־פי הרציונאל של מודל ה־DIR.
- תארי – במידה ורלוונטי – את הקשר שלך עם ההורים במקרה זה.

”מכשולים” שעלולים להפריע בהצגת המקרה:

קטעי וידאו לא מוכנים! דאגי להכין את קטעי הווידאו בבית כדי לא לבזבז זמן יקר. ניתן להביא את המחשב האישי כגיבוי.

עמידה בזמנים!

חשוב להישאר בתוך מסגרת הזמן. אנו נעשה מאמץ כדי לא להפריע לך בזמן ההצגה וזאת בכדי להבטיח את הזמן שלך לדיון במקרה. ערכי בבית בדיקה, תרגול והערכה של הזמן ההצגה.

משוב:

משוב ראשוני להצגת המקרה יינתן בקבוצות הלמידה מיד לאחר הצגת המקרה בדיון הקבוצתי. מעבר לכך, במהלך ימי הסמינר לאחר הצגת המקרה, יקיים הצוות המדריך משוב אישי עם כל אחת מן המשתתפות. במשוב תינתן אינפורמציה אישית לגבי מוקדי החוזק שלך כמטפלת כפי שעלה מתוך הסמינר, כמו גם לגבי האתגרים הקיימים בעבודתך. כמו כן תידון במשותף עם הצוות הדרך המומלצת עבורך להתקדמות בתהליך ההכשרה. הרשימה בהמשך מתייחסת ליכולות שאנו לוקחים בחשבון בתהליך ההתפתחות שלך כמטפלת. כל אחת מהנקודות היא על רצף מתמשך כך שניתן לראות התפתחות ביכולותיך כמטפלת משלב לשלב. תחום נוסף וחשוב עליו אנו שמים דגש בהערכת המשתתפים הוא אופן ההשתתפות בקבוצת הלמידה. מטרתנו היא לספק לך משוב סביב נקודות ההתייחסות הללו כך שתדעי במה להתמקד כשאת מתכוננת לשלב הבא בתכנית ההסמכה.

יכולות כלליות:

- מפגינה יכולות מקצועיות במקצוע האם שלך (באופן מותאם לותק ולנסיון שצברת).
- מפגינה יכולת הצגת ידע והמשגה של עקרונות וטיפול באמצעות מודל ה-DIR והבנה בסיסית של הקשרים בין ה-D ה-I וה-R.
- מציגה יכולת ליחסים חמים וטובים עם הילד.
- מפגינה פתיחות ומוכנות ללמידה.
- מפגינה יכולות להתבוננות עצמית.
- מפגינה יכולת משחקית מכווננת ומותאמת ב-Floortime.
- מפגינה הבנה בסיסית לגבי התפקוד של הילד בשלבים ההתפתחותיים.
- מציגה עבודה עם צוות רב-מקצועי או קשר עם מטפלים נוספים.
- מציגה יכולת לזיהוי אתגרים בעבודה.

השתתפות בקבוצה:

- משתתפת באופן פעיל בדיונים בקבוצה.
- מתייחסת בנעימות ובכבוד לחברות הקבוצה.
- מעירה באופן מכבד את הערותיה בדיונים על תיאורי המקרה בקבוצה.
- תורמת מהידע שלה במקצוע האם שלה בדיונים על תיאורי המקרה בקבוצה.

חומר קריאה מומלץ לצורך הכנה להצגת המקרה:

1. שלבי FEDL (Functional Emotional Developmental Level) – ניתן לקרוא על שלבים בספרים "ילדים עם צרכים מיוחדים" ו"טיפול באוטיזם".
2. מומלץ לקרוא את הפרקים הרלוונטיים למקרה ב-DMIC (ספר האבחנות של ה-DIR). במצבים בהם מתעוררים קשיים או שאלות במהלך הכנת המקרה את מוזמנת להתייעץ עם המדריכה שלך ו/או לכתוב אלינו למייל dirisrael@gmail.com ואנו נשוב אליך בהקדם האפשרי.

בהצלחה!!!

ארגון DIR ישראל